Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Телефон: HEnderson 4-0807, 4-0237
Тел. УНС.: HEnderson 4-1016

РІК LXII. — Ч. 17. ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 27-го СІЧНЯ 1954. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, JANUARY 27, 1954. No. 17. VOL. LXII.

ПРЕЗИДЕНТ ПРОТИ РЕЗОЛЮЦІЇ БРІКЕРА

АЙЗЕНГАВЕР „НЕЗМІННО" ПРОТЕСТУЄ ПРОТИ ВНЕСКУ СЕНАТОРА БРІКЕРА; ЧИСЛО ПРИХИЛЬНИКІВ ЗМЕНШУЄТЬСЯ; ПЕРЕДБАЧАЮТЬ ГАРЯЧУ БОРОТЬБУ ЗА ЦЕЙ ЗАКОН ПРО ОБМЕЖЕННЯ ПРАВ ПРЕЗИДЕНТА ЗДА

Вашингтон. — Президент Айзенгавер у листі до республіканського провідника Сенату сенатора Вільяма Ф. Новленда заявив, що він „незмінно" протестує проти внеску сенатора Джана В. Брікера про обмеження права президента ЗДА укладати мирові договори. Айзенгавер заявляється проти цього внеску, бо він, коли б його прийняли, унеможливлював би президентові „вровадити переговори з приятелями цієї країни про спільну оборону та спільні інтереси". Внаслідок цього, пише президент, „погіршилися б наші надії і пляни про мир" та наші осяги у важливих міжнародних справах, які тепер вирішуються. Президент і його прихильники заявляють, що коли б внесок Брікера про зміну Конституції був прийнятий, то перший-ліпший стейт міг би не допустити до укладення мирового договору, не хотячи прийняти закону про його ухвалення. Сенатор Новленд заявив, що уряд Айзенгавера міг би погодитися тільки на таку поправку до Конституції, в якій стверджувано б, що жадний мировий договір із чужими державами не порушить Конституції ЗДА. Сенатор Брікер заявляє, що президент Айзенгавер мильно поінформований про його проєкт поправки до Конституції, бо його проєкт зовсім не даватиме права окремим стейтам втручатися до закордонної політики, яку, згідно з Конституцією, веде президент. Сенатор Брікер вже мав уліті минулого року список 63 сенаторів, які заявилися були за його проєктом, але від того часу деякі прихильники Брікера повмирали, а інші з огляду на опозицію Айзенгавера, відмовляються підтримувати внесок Брікера. Поправка до Конституції мусить бути прийнята більшістю двох третин Сенату і Конгресу, а пізніше ще мусять ратифікувати цю поправку дві третини стейтів ЗДА. Внесок Брікера може прийти під наради 27 січня, бо Сенат зайнятий мировим договором із Кореєю. Справа внеску сенатора Брікера представляється тепер так: Президент і його дорадники заявляються проти такої поправки до Конституції, в найгіршому випадку вони погодилися б на такий закон, який стверджував би, що мирові договори не можуть нарушувати Конституції ЗДА. Сенатор Брікер має за собою сенаторів-ізоляціоністів, а також і тих сенаторів, що невдоволені з того, що право президента вести закордонну політику ЗДА може нарушити Конституцію цієї країни.

Податкові полегші для самітних батьків

Вашингтон. — Комісія Способів і Метод прийняла проєкт податкового закону, який даватиме полегші вдовам, вдівцям або законно розведеним батькам, які мають дітей до десять років і при тому працюють. Таким батькам збільшуватимуть суму звільнену від податків (600 долярів річно), якщо вони найматимуть для своїх дітей доглядачок. Це не відноситься до подруж, у яких батько й мати живуть разом, хіба — що батько не може заробити на себе самого. Голова комісії Деніл Рід підкреслив, що цей закон обмежено до родин, що мають лише батька або матір, щоб жінки, чоловіки яких працюють, не залишали без опіки дітей і не йшли на працю. На цьому законі заінтересовані особи зискають 40,000,000 долярів річно.

Демократи знову членами комісії МекКарті

Вашингтон. — Голова Сенатської Слідчої Підкомісії і три її республіканські члени змінили правильник цієї підкомісії і таким чином уможливили в ній працю трьом демократичним сенаторам, які ще в липні минулого року її залишили. Непорозуміння виникло було тому, що МекКарті обстоював думку, що голова підкомісії має право приймати урядовців цієї підкомісії, а демократи твердили, що він мусить радитися в цій справі з усіма її членами. Тепер республіканці поступились, і підкомісія знову буде двопартійною. Демократичний сенатор Генрі М. Джексон заявив, що новий правильник уможливить „більш безпартійну працю" підкомісії, бо вона спиратиметься на членах обох партій. Республіканці погодились на те, щоб демократи могли виступати як меншість в підкомісії, і щоб повна Комісія Операцій вирішувала ті справи публічного переслухування, проти яких заявляться всі три демократичні члени підкомісії. Вже відбулося перше засідання всіх членів підкомісії.

Хоче зафільмувати вибух водневої бомби

Вашингтон. — Голова Спільної Сенатсько-Конгресової Комісії Атомової Енергії В. Стерлінг Кол повідомив, що він хоче зафільмувати спробу з вибухом водневої бомби на острові Еніветок. Він заявив, що Комісія Атомової Енергії дасть на це згоду, і виготовлений фільм „наочно покаже жахливу руїницьку силу водневої зброї". „Громадянство має право знати якнайбільше з того, що діється в цьому напрямку". Дальші подробиці про фільм Кол подати відмовився.

В АМЕРИЦІ

● **Спікер Палати** Репрезентантів Джозеф В. Мартин заявив через радіо, що при найближчих виборах виборці підуть за республіканцями і дадуть їм принаймні 20 членів Конгресу. (Тепер у Палаті Репрезентантів республіканці мають 219 послів, а демократи 215; крім того є один незалежний конгресмен).

● **В Ню Йорку** пляюють збудувати першу в світі чисто виховного характеру телевізійну станицю. Про це повідомив віце-канцлер Нюйоркського університету д-р Дейвід Д. Генрі. Просьбу про зачартерування цієї корпорації підписали, крім д-ра Генрі також д-р Вільям Дженсон, шкільний суперінтендент та Телфорд Тейлор, бувший прокуратор ЗДА на нюрнберзькому процесі.

● **Демократичний сенатор** з Південної Каролайни, Олін Д. Джансон закликав генерального прокуратора Герберта Бравнелла зрезиґнувати зі своєї посади, якщо він не зможе відповісти на запити, скільки осіб з-поміж звільнених урядом з урядових становищ він судово переслідував, (2,200 державних урядовців).

● **Пастор** Пресвітеріянської Церкви д-р А. В. Кілер заявив у своїй проповіді, що тепер в американських домах і в урядах замало моляться. При цьому він згадав слова, вибиті на срібному долярові: „Ми в Бога віруємо", і додав, що на Берлінській конференції напевно ніхто не згадає про Бога.

● **Д-р Ірвінґ Міллер,** голова Сіоністичної Організації Америки, сказав, що можна бути сіоністом, навіть не живучи в Ізраїлі. Ці слова були запереченням заяви бувшого ізраїльського прем'єра Бен Гуріона про те, що справжні сіоністи виеміґрували до Палестини.

Айзенгавер за поліпшення мешканевих умов країни

Вашингтон. — В окремому зверненні до Конгресу президент Айзенгавер пропонує, щоб уряд і надалі підтримував справу побудови дешевих мешкань для середньої і незаможньої верстви населення. Президент пропонує побудову 35,000 мешкань кожного року впродовж найближчих чотирьох років, щоб збудувати 140,000 мешкань для найбіднішого населення. Одночасно президент заявив, що уряд плянує „відморозити" 2,500,000,000 долярів на другі морґеджі для інвестицій Крайового Федерального Морґеджового Товариства. Президент закликає також і приватний капітал до інвестицій в ділянці побудови мешкань і пропонує перебудувати ті дільниці великих міст, що тепер творять міські нетри і не відповідають вимогам гігієни. В пляні передбачають побудову домів із малим комірним, та домів, що їх можна було б оплачувати впродовж 40 років, даючи дуже низький завдаток згори. В проєкті президента згадується і про проєкт побудови мешкань для окремих меншевих груп населення. Позички для морґеджів мали б бути забезпечені федеральною аґенцією або Дирекцією Ветеранів. Коли мешканевий закон президента буде прийнятий Конгресом, то кожного року можна буде вибудувати 1,000,000 мешкань для жителів із середніми і низькими прибутками.

Американські неповоротці будуть „негоноровo звільнені" з війська

Вашингтон. — Чарлз Вилсон, секретар військових справ, зажадав від армії дати 21 американським воякам, що, попавши в комуністичний полон, відмовились від повороту до ЗДА і не скористали ні з одної нагоди, щоб змінити свою ворожу до ЗДА поставу, — т. зв. „негоноровe звільнення" з війська. Деякі військові правники звертають при цьому увагу, що таке звільнення не може бути переведене лише на вимогу адміністраційних чинників, а мусить спиратися на присуді військового суду, або матеріялах слідства військових органів. Негоноровo звільнені військовики втрачають цивільні права, право на військову ренту і до інших привілеїв ветеранів і право вступити знову в армію. Остаточно не вирішена ще справа двох колишніх американських „неповоротців", які змінили були своє рішення і вернулися з комуністичного полону. Одного з них, капраля Дікенсона, арештовано кілька днів тому і він має відповідати перед судом за свої провини, що їх допустився під час перебування в комуністичному полоні. Другий, Бечелер, перебуває у військовому шпиталі в Японії. Розпочато слідство також в справі полковника американського летунства Швальбе, який підписав даного йому комуністичного листа з ствердженням, що американці ведуть в Кореї бактеріологічну війну. В колах американського Конґресу й серед публічної опінії є думки поділені, чи треба притягати до відповідальности ці жертви комуністичного терору.

Ліндберґ дістав мільйон долярів за фільмування книжки

Ню Йорк Н. Й. — Полковник летунства Чарлз А. Ліндберґ, який 21 травня 1927 року перший перелетів Атлантійський океан, дістав від голлівудської кінофірми 1,000,000 долярів гонорару за дозвіл виготовити кінофільм за його книжкою „Дух Ст. Луїс", в якій він описав свій переліт з Ню Йорку до Парижу. Ліланд Гейворд заявив, що сценарій зроблений на основі книжки Ліндберґа, почнуть фільмувати вже цього року, якщо до того часу вдасться заанґажувати відповідних артистів. Представник Ліндберґа заявив, що хоч контракт ще не підписаний, але правники обох сторін дійшли вже до повного порозуміння.

УНСОЮЗ І „СВОБОДА" ВИСЛОВИЛИ ЖАЛЬ І СМУТОК З ПРИВОДУ СМЕРТИ ПРЕЗ. А. ЛІВИЦЬКОГО

Після смерти Президента Української Народної Республіки на вигнанні, сл. п. Андрія Лівицького, Український Народний Союз та його Видавництво „Свобода" переслали минулого тижня на руки голови Виконного Органу УНРади в Мюнхені, д-ра Степана Витвицького, таку телеграму:

„З приводу смерти Президента Української Народної Республіки на вигнанні, славної пам'яти Андрія Лівицького, що є великою втратою для Українського Народу, в імені Українського Народного Союзу та Видавництва „Свобода" пересилаємо на Ваші руки, як Голови Виконного Органу Української Національної Ради, вислови глибокого жалю і смутку".

„УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛЛІВУД" НА ІМПРЕЗІ АМЕРИКАНСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

ІВАН ГОДЯК, МАЙК МАЗУРКІ, АРНОЛД ШОДА, НІНА ТАЛБОТ ТА ІНШІ ВЗЯЛИ УЧАСТЬ В БЕНКЕТІ НА ЧЕСТЬ УКРАЇНСЬКИХ „ВСЕАМЕРИКАНЦІВ" МИНУЛОЇ СУБОТИ

Ню Йорк. — Справжній „Український Голлівуд" зібрався минулої суботи 23-го січня в готелі „Бікмен Таверн" щоб разом з іншими, переважно молодими членами американсько української ґенерації вшанувати двох американсько - українських — „всеамериканців" футболу — Роберта Мішака з Вест Пойнту та Чета Гануляка з Меріленндського університету. — Прийняття на їх честь влаштувала Ліґа Української Молоді Північної Америки, і в ньому, крім тих, яких вшановувано, взяли участь відомі найширшим колам тут і закордоном „зорі Голлівуду" українського походження: — Іван Годяк, що виголосив свою промову по-українськи, почавши її традиційним: „Добрий вечір", Майк Мазуркі (Михайло Мазуркевич), відомий „сталевий Майк", що ломить залізо і біля якого навіть такої „здорової конструкції" людина, як адвокат Майк Пізнак, виглядає на „молодшого брата", а далі — Арнолд Шода, відомий артист лижвар та красуня Анна Сокол, відома з театральних оголошень як Ніна Талбот, — яка виступає тепер на Бродвею в „Корт Театрі" в комедії „П'ятий Сезон". Крім Годяка по-українськи говорив також Майк Мазуркі, що властиво почав запускати собі „природну бороду", потрібну йому для чергового фільму. Свій український виступ він пояснював тим, що по-англійськи „говорить з акцентом". — Очевидно, що при таких атракціях білетів на прийняття забракло, бо всі вони були „розхоплені". Товстмастром бенкету був Йосип Лисогір, заступник голови Українського Народного Союзу.

„ВЕЛИКА ЧВІРКА" НА КОНФЕРЕНЦІЇ В БЕРЛІНІ

Міністри закордонних справ трьох західніх великодержав (фото вгорі), очікуючи приїзду совєтського міністра закордонних справ, відбули окрему конференцію між собою, предметом якої була єдність їхнього фронту в розмовах з представником Кремля. На фото вгорі (від ліва): державний секретар Джан Фостер Доллес, французький міністер закордонних справ Жорж Бідо і англійський секретар закордонних справ Ентоні Іден. На фото внизу: східньо-німецькі комуністичні прихвостні вітають совєтського міністра закордонних справ Молотова (в капелюсі другий зправа) в східній частині Берліну після його приїзду з Москви. Першим домаганням Молотова була конференція „п'ятьох великих", з участю представника червоного Китаю.

Британське військо залишається в Кореї

Лондон. — В порозумінні з Канадою, Австралією і Новою Зеляндією, англійський уряд рішив тримати комбіноване військо з усіх цих трьох держав Британської Імперії, включно з військовими частинами з Англії, у Кореї до часу, аж поки минеться небезпека нової комуністичної агресії. У Кореї є коло 20,000 британського добірного війська різних робів зброї. Крім того, 17,000 англійських вояків бореться поруч із вишколеними й виінуваними Англією 12,000 тубільців на Маляйському півострові проти комуністичних диверсантів. 11,000 англійських вояків становить військовий ґарнізон у Гонг Конгу. Рішення англійського уряду про залишення свого війська в Кореї прийнято з великим вдоволенням у Вашингтоні.

У Мадриді відбулась протианглійська демонстрація

Мадрид. — Еспанська „Фаланґа" зорганізувала на вулицях Мадриду публічну демонстрацію, у зв'язку з запсвідженими відвідинами англійської королеви Єлисавети у Ґібральтарі, що його зворотy постійно домагається Еспанія. Коло 8,000 еспанської молоді намагалось дістатися до британської амбасади, при чому прийшло до сутички з кількома сотнями еспанських поліціянтів. На недавно зголошене застереження еспанського уряду, що відвідини Єлисавети в Ґібральтарі можуть погіршити взаємини між Англією і Еспанією, англійський міністер Іден відповів, що це виключно справа Англії, куди хоче їхати її королева.

МЕТРОПОЛІТАЛЬНИЙ ХОР ПОЧАВ СВОЇ ПРОБИ У ПІДГОТОВЦІ ДО ІМПРЕЗИ УНС

Ню Йорк. — Минулого понеділка, 25-го січня, відбулася тут в приміщеннях УМСА при 23-ій вулиці перша проба відновленого Метрополітального хору при Лізі Української Молоді Північної Америки. Не зважаючи на довгу перерву в існуванні цього хору, на перший заклик його організаторів з'явилось вже на першу пробу понад 40 осіб, однаково, як „ветеранів" того хору, так і нових адептів, а багато інших вже заповіли свою участь в чергових пробах, які тепер відбуватимуться кожного понеділка в тих самих приміщеннях о год. 8-ій ввечорі. Хоч „ядро" хору становить народжена тут молодь, проте не бракує в ньому і новоприбулих, так, що Метрополітальний хор стає знову одним з найкращих та найуспішніших теренів зустрічі і співпраці „ґенерацій". Проби цього хору, яким диригує його „ветеран" Степан Марусевич, учень покійного композитора Михайла Гайворонського, — відбуває свої проби в підготові заповідженого на 16-го травня в Карнеґі Голл фестивалю з нагоди 60-річчя Українського Народного Союзу. В програму цього фестивалю входитиме концерт об'єднаних хорів метрополії під дириґентурою Олександра Микитюка, музично-танцювальний фестиваль та уривок з опери Лисенка „Майська Ніч", яку й підготовляє Метрополітальний хор. Загальне музичне керівництво над фестивальною частиною імпрези перебрала Ольга Дмитрів, а режисуру — дир. Йосип Гірняк. Вже перша проба Метрополітального хору та загальне захоплення серед співаків з приводу відновленої праці створюють найкращі надії щодо кінцевого її успіху.

Фунт кави має коштувати $1.25

Ню Йорк, Н. Й. — Представники Крайового Товариства Кави заявили на пресовій конференції, що ціна на каву знову піднесеться на 10 центів за фунт, отже в лютому цього року фунт кави коштуватиме $1.25. Ціни зможуть впасти за 18 місяців, коли надійде в продаж збір бразилійської кави з 1955 року. Одночасно подано до відома, що в крайових магазинах немає більше запасів.

МОЛОТОВ ПОВТОРЮЄ ДАВНІ ДЕМОНСТРАТИВНІ ВИМОГИ

ПЕРШЕ ЗАСІДАННЯ БЕРЛІНСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ ВИЯВИЛО СТАРЕ ОБЛИЧЧЯ БОЛЬШЕВИЦЬКОЇ ДИПЛОМАТІЇ. — ФРАНЦІЯ — ГОЛОВНИЙ РЕЧНИК ЗАХОДУ

Берлін. — У понеділок 25 січня о год. 4.30 розпочалась у Берліні історична конференція 4 великодержав. Це перша безпосередня зустріч Заходу з СССР після майже 5 років. Тому, що перше засідання відбувалось у будинку, де раніше засідала альянтська Контрольна Комісія, в американському секторі Берліну, головував на ньому, як господар, державний секретар ЗДА, Дж. Ф. Доллес. Після короткого формального відкриття він попросив міністра закордонних справ Франції з'ясувати становище трьох західніх держав, після чого Жорж Бідо виголосив промову, в якій підкреслив такі найважливіші точки: Берлінська конференція має зайнятися справами Німеччини й Австрії і ці тин світу, як Корея чи питання міжнародно-правного стасправи не можуть бути вплутувані в проблеми інших часну комуністичного Китаю; передумовою розв'язання проблеми Німеччини є вільні вибори на всьому терені Німеччини і створення для таких виборів відповідних умовин; розвиток дій у Західній Німеччині свідчить про зв'язок німецької демократії із Заходом; справа західнього пакту безпеки не може бути предметом торгів, як питання, що стосується тільки західніх держав; Австрії треба дати давно обіцяний мировий договір. Після Бідо забрав слово англійський міністер закордонних справ Іден, який цілком солідаризувався із Бідо і підкреслив, що ця конференція відбувається „в Европі для Европи". Він вказав на ґенезу НАТО, як дефензивного пакту для самооборони Заходу, і заявив, що після полагодження справ Німеччини й Австрії Захід буде готовий переговорювати з СССР про додаткові для нього ґарантії безпеки. Останнім промовляв Молотов. Він відразу зв'язав справу Німеччини з загальним напруженням у світі і запропонував для злагіднення цього напруження відбути конференцію 5 великодержав, себто з участю комуністичного Китаю. Молотов заатакував европейський пакт безпеки, як військовий бльок частини европейських держав, звернений проти інших держав, і гостро заатакував американські військові бази в інших країнах. Далі він зажадав загальної заборони вживати атомову й водневу зброю та редукції збросння і назвав порушенням перемир'я в Кореї випущення на волю полонених. Наприкінці своєї промови, витриманої цілком у тоні своїх звичайних виступів, призначених головно для зовнішньої пропаганди, Молотов запропонував 3 точки денного порядку: 1) справа конференції 5 великодержав з комуністичним Китаєм включно, 2) справа Німеччини і 3) справа Австрії. Дж. Ф. Доллес мав у пляні відповісти зараз же на першому засіданні Молотову, але з уваги на несподівано демонстративний характер виступу Молотова відклав свою відповідь на найближче засідання. Представники західньої преси, заступленої в Берліні, вважають, що західні міністри рішуче відкинуть першу запропоновану Молотовим точку денного порядку (про конференцію з комуністичним Китаєм) і, погодившись на дві дальші, запропонують справу Австрії, як першу точку, бажаючи мати бодай ту користь з Берлінської конференції, щоб осягнути на ній мировий договір з Австрією.

Туреччина й Пакістан творять протисовєтський союз

Вашингтон. — Туреччина й Пакістан, дві могамеданські азійські держави з виразним протикомуністичним обличчям, ведуть переговори про військовий, господарський і культурницький союз, що має стати першим бльоком азійських держав з протикомуністичним вістрям. З'єдинені Держави не будуть учасником того союзу, але готові дати йому фінансову допомогу. Тому, що Туреччина й так уже дістає від ЗДА допомогу, практично дальша допомога пішла б для Пакістану, на модернізацію його збройних сил і будови летовищ. Хоча Туреччина є членом НАТО і зв'язана окремим пактом з Грецією та Юґославією, Пакістан стояв би від НАТО здалека. ЗДА не задумують старатися за військові бази на терені Пакістану. Союз Туреччини й Пакістану мав би бути проголошений під час відвідин турецького президента Селяль Баяра, який в середу приїздить до Ню Йорку кораблем „Мавританія" і звідтіль негайно від'їде до Вашингтону.

Італійський уряд перед парляментом

Рим. — Прем'єр Амінторе Фанфані мав стати у вівторок перед італійським парляментом, а наступного тижня перед сенатом для одержання вотум довір'я. Хоча новий італійський уряд не має певної і міцної бази в якійсь рішучій партійній більшості, яка підтримувала б його, проте ні одна — поза комуністами — політична партія не хоче тепер нової кризи уряду, і тому затвердження нового уряду парляментом, як запевняють в італійських політичних колах, не підлягає сумніву.

В СВІТІ

● **Ернест Гемінґвей,** найчільніший сучасний американський письменник, кандидат на нагороду Нобля з ділянки літератури (що її дістав В. Черчил), змушений був приземлитись в джунґлях, в Уґанді (Африка) при чому літак розбився. Алярм розголошений був по всьому світі, але виявилося, що 53-літній письменник та його дружина щасливо видобулись з розбитого літака і врятувались. Наступного дня вони пережили другу, багато гіршу, летунську катастрофу. Гемінґвей має поранену голову й руку, а його дружина зломила два ребра, але обоє вдоволені своїми пригодами.

● **Совєтським воякам** у східній частині Берліну заборонено появлятись на вулицях, як довго триватиме конференція 4 міністрів закордонних справ. Як офіційну причину, подано бажання охоронити совєтських вояків від „натиску збоку імперіялістів".

● **Католицька Церква** в Еспанії провела перевірку релігійности серед католицького населення Еспанії і ствердила офіційно, що переважна більшість еспанських робітників тільки формально належить до Церкви. Орган католицької ієрархії гостро критикує соціяльну політику уряду, низьку оплачуваність робітничої кляси і нужду.

● **Д-р Коллінс,** канцлер собору св. Павла у Лондоні, гостро заатакував з церковної проповідниці расистську політику уряду Маляна у Південній Африці і британську колоніяльну політику взагалі, що все ще плекає поділ між білими і кольоровими народами.

● **Таємна совєтська поліція** викинула всіх німецьких електромеханіків і електромонтерів з кімнати, де засідатимуть 4 міністри закордонних справ, і перевірила своїми фахівцями всі мікрофони, заінстальовані для записування промов міністрів.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На три місяці	2.75	Three months	2.75
В Джерзі Ситі і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	6.50	Six months	6.50
На три місяці	3.50	Three months	3.50

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобв'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

НА МЕЖІ ДВОХ СВІТІВ

Найкращі журналістичні сили, що їх головне завдання проводити аналізу світової кризи, намагаються відгадати, як пройдуть берлінські наради міністрів закордонних справ „Чотирьох Великих". Захід переконаний, що тепер ініціятива по його боці, що він переговорюватиме тим разом з Совєтами як „рівний з рівним" у розумінні сили і що вже може дати відсіч кожночасній новій агресії СССР. Проте всі питають, що скаже Молотов, які пляни Кремлю. Іншими словами, як давніше, так і тепер, усе обертається далі довкола Москви, а Захід тільки надіється, що Кремль поступиться. Давніше сподівалися, що він „здемократизується" і почне травити те, що загарбав по другій світовій війні, а тепер думають, що внутрішні обставини в Совєтах такі погані, що він не всилі дозволити собі на нову агресію. Отже, як давніше, так і тепер — мир, бодай на якийсь час, бодай на протяг одної ґенерації. Хоч давні надії Захід завели і до війни, хоч і зльокалізованої, таки прийшло, він тепер переконаний, що мир на довший час врятований. Ніхто тепер навіть не згадує про те, що диктатура, щоб вдержатися при владі, ризикує навіть і війною, щоб нею відвернути увагу своїх рабів від внутрішньої кризи і нужди. Виглядає, що таке сьогодні неактуальне, що мир таки „забезпечений", доказом чого є факт, що по п'ятирічній перерві міністри закордонних справ „Великої Чвірки" знову зійшлися на наради. Отже, хоч би з нарад нічого не вийшло, гірше не буде.

Напередодні берлінської конференції проголошено, що представники західніх потуг, ЗДА, Британії та Франції, погодились щодо справ, які повинні стояти на порядку нарад. Найважливішою справою буде Німеччина, щодо якої Захід є і за вільні вибори і за її об'єднання. Але чи так є в дійсності? Чи Франція не боїться об'єднаної та озброєної Німеччини більше як комуністичної „Росії"? Чи до тих, хто так думає, не належить навіть генерал де Ґоль? Чи Англія не добачає в об'єднаній Німеччині свого великого конкурента в здобуванні закордонних ринків збуту? Та ж про ці речі пишуть одверто, коли розкривають „спільний" фронт Заходу! Кремль все це добре знає. Якраз на тому, гратиме Молотов, стараючись розбити Захід і не допустити в Берліні до ніяких остаточних рішень, якщо вже не провести своєї програми, себто допущення до „Великої Чрірки" п'ятого її члена, комуністичного Китаю, чи розбиття, або хоч ослаблення і відкладення розбудови Европейської Оборонної Спільноти.

Берлінські наради є вимушені на Америці. Европейський захід заважив на тому, що вони відбуваються, бо Америка вимагала, щоб Москва виявила спершу добру волю, і то ділами, а не словами, що вона готова до полагоди різних міжнародних проблем. Німецька проблема повинна б бути тільки початком дальших переговорів для розв'язки цілої низки інших европейських та світових проблем і конфліктів. Та цього Москва собі не бажає, бо знає, що кожна справедлива та тривка розв'язка мусіла б іти коштом доконаного, чи плянованого нею загарбництва. Тому теж Кремль дав до цього часу пізнати світові тільки те, що вважає Берлін ще одною доброю нагодою, щоб дурити світ большевицькою пропаґандою про совєтських миролюбців і західніх паліїв війни.

Для народів, що мучаться у комуністичному пеклі, берлінська конференція може стати великим ударом у їхні визвольні надії. П'ять років перерви в переговорах були для тих народів надією, що Захід прийшов до переконання, що з Сталіним чи Маленковим не можна договоритись до чогось чесного та доброго, як не можна було договоритись з Гітлером. Бо ж розбіжність між Заходом і Сходом — це розбіжність між чеснотою і облудою, між грубою силою і законом, між волею і неволею, між червоною диктатурою і терором та західньою демократією. Берлін стоїть на межі тих двох світів, вільного й невільного. Тому саме таким важливим є, щоб Захід у Берліні не подався, щоб не ослабив того, що збудовано за п'ять років, коли не було переговорів і коли він почав говорити про політику визволення.

НОВИЙ БИЛ В СПРАВІ СУСПІЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

У своїй промові про „Стан Унії", виголошеній в Конґресі 7 січня 1954 р., президент Айзенгавер, торкаючись суспільного забезпечення, сказав: „Наша програма суспільного забезпечення на старість і життя, до якої одиниці доплачують під час своїх продуктивних років і дістають допомогу, засновану на їхніх давніших заробітках придумана на те, щоб охороняти їх від нужди. Останнього року я рекомендував розширення суспільного забезпечення так, щоб воно охопило ще нових десять мільйонів осіб. Тепер я прохаю, щоб це розширення перевести швидко. Це, як теж інші більші поправки в системі забезпечення, принесуть значне збільшення користей і збільшать членство в системі забезпечення. Таким чином будуть зменшені федеральні дари на допоміжні цілі. З тією метою буде зголошена нова формула, яка дозволить поступове зменшення приділів, бо відпаде потреба їх давати".

Згідно з цією обіцянкою, в четвер 14 січня президент передав до Конґресу послання, в якому міститься „нова формула" суспільної забезпеки, оперта на переконанні, що така забезпека — це не „ласка" і не дарунок, а заслужене право робітника на платню у випадку безробіття й старости. Таке становище президента викликало здивування між дотеперішніми противниками системи суспільного забезпечення, які сподівалися, що Айзенгавер, як республіканець, стане на боці осіб, які заступають думку, що суспільне забезпечення — це тягар для фінансів країни і тому треба його змінити в іншому напрямі.

Головні рекомендації президента Айзенгавера в новому законопроєкті, зголошеному в Конґресі негайно після передачі його послання, такі:

Президент вимагає збільшити кількість забезпечених з сімдесяти до вісімдесяти мільйонів осіб, отже на десять мільйонів більше. Це можна осягнути, якщо допустити до системи суспільного забезпечення самостійних фармерів, тобто таких, що не наймаються на роботи в нікого, а працюють на своєму господарстві; теж допустити самостійних професіоналістів, більшу кількість домашніх робітників і фармерських заробітчан, як теж і членів стейтових та місцевих організацій, що дають своїм працівникам пенсію після скінченої довгорічної служби. Деякі газетні звідомлення згадують, що до цієї категорії зараховані не тільки такі професіоналісти, як лікарі й адвокати, але й духовники.

За новим проєктом, робітник мав би бути управнений до переходу на старечу пенсію між скінченим 65-м і 75-м роком життя, як це практикується й тепер. Одначе теперішній закон дозволяє пенсіонерові на додаткову працю з платнею до 75 долярів місячно. Якщо людина, що одержує старечу пенсію, іде до праці за вищий додатковий заробіток, тоді вона не лише позбавляє себе місячної пенсії, а часом ще й наражається на кару. Президент в новому проєкті пропонує дати пенсіонерам спроможність заробляти до 200 дол. місячно впродовж п'яти місяців, в додатку до місячної старечої пенсії. У практиці це було б так, що з загальної річної заплати за додаткову працю пенсіонерові відраховували б першу тисячу від платні і рахували б як додатковий заробіток тільки коло 80 долярів місячно. Це може бути заплутана справа, одначе при розчислюванні не буде кари за помилку.

Місячна стареча пенсія заснована буде на попередніх пересічних заробітках, так, як це постановлено в теперішньому законі про суспільне забезпечення. Одначе від найближчого жовтня, тобто від жовтня 1954 р., мала б бути підвищена стареча пенсія з найменшої місячної суми, яка тепер становить 25 долярів, до 30 долярів, а найвищий вимір мав би дійти до 98,50 дол. місячно, замість дотеперішніх 85 долярів. Це стосується тих, що вже тепер одержують старечу пенсію. У практиці це принесло б підвищення для теперішніх пенсіонерів на 5—13,50 дол. місячно, відповідно до висоти одержуваної пенсії. Напр., хто дістає пенсію в сумі 50 дол. місячно, мав би діставати 55 дол., а хто 70 дол., діставатиме 78 дол. Чоловік, що має на утриманні жінку, дістає тепер мінімум 37,50 дол., а після ухвалення нового закону діставав би щонайменше 45 дол.; найвищий вимір пенсії був би 147,75 дол., замість теперішніх 127,50. Це, зрештою, тільки приклади.

Третя зміна — це підвищення оплат до пенсійного фонду. Підприємець і робітник від 1 січня 1950 р. доплачують по два відсотки до пенсійного фонду від річних заробітків до висоти 3,600 дол. за теперішнім законом. Президент вимагає підвищення засновні заробітків до 4,200 дол. річно з такою застороrою, що й оплати до пенсійного фонду були б підвищені до 2,5 відсотка з 1960 р., а до 3 відсотків з 1965 р. Внаслідок того були б підвищені й місячні пенсії, відповідно до висоти річних заробітків.

Зголошений законопроєкт зустрівся з загальним признанням від робітничих провідників. Як ця справа стоїть тепер у Конґресі, можна пізнати з настроїв конґресменів. Вашинґтонський кореспондент щоденників концерну Скрипс-Говарда, обмірковуючи можливості ухвалення законопроєктів, заснованих на пред'явленнях президента, пише про „нову формулу" суспільного забезпечення таке:

„Програма буде поширена, одначе не в такому вимірі, як президент рекомендує. Як тепер слідно, члени Конґресу не погоджуються на підвищення оплати до суспільного забезпечення по 12 дол. річно для тих, що дістають меншу платню (в додатку до 18 дол., що почали зобов'язувати від 1 січня 1954 р.). Одначе тому, що зорганізоване робітництво підтримує цю думку, це може бути заохотою для законодавців".

Микола Чубатий

ПОЛІТИЧНО-ІДЕОЛОГІЧНЕ ПІДЛОЖЖЯ ПЕРЕЯСЛАВСЬКОЇ УГОДИ 1654 Р.

I.

Дня 18 січня проминуло 300 років він часу довершення Переяславської Угоди поміж козацькою Україною, свіжовизволеною повстанням Богдана Хмельницького з-під панування Польщі, та московським царем Алексієм Михайловичом. Переяславська Угода була найбільшою помилкою України, що на сотні років затяжіла на долі українського народу. Її злощасні наслідки ще й донині не зліквідовані. Ця історична подія мала великий вплив на захитання політичної рівноваги на сході Европи; це початок скорого зросту потуги Московщини коштом Польщі, а згодом Туреччини.

Проте не диво, що й большевицька червона влада в Кремлі, обтяжена важкими клопотами з Україною, постановила відсвяткувати цю подію величньо. Совєтська влада пустила в рух всю свою тоталітарну машинерію — вчених, істориків, літератів, поетів та мистців, зокрема України, щоб доказати світові та гнобленому українському народові, що приєднання України до Московщини було щасливою подією для українського народу.

Совєтська влада, що тільки недавно покінчила перший акт конфліктів поміж кремлівськими ватажками, саме на тлі ліквідації Берії, досконало розуміє, що це неправда, що з Переяславом почалося поневолювання України Москвою. Одначе Москва рівночасно розуміє, що Україна — це філяр, на якому спочиває її потуга. З упадком того ж філяру завалиться ціла структура многонаціонального штучного твору — СССР.

Тристаліття Переяслава зустрічає український народ зі свідомістю, що наші предки помилилися, і тому ці роковини дають нам можливість проаналізувати цю помилку. Дотеперішня українська історична наука мало займалася тими політично-ідеологічними течіями, що завели Україну до Переяслава. Звичайно приймається, що Переяславська Угода України з Московщиною була болючою конечністю для України супроти важкого воєнного положення збоку Польщі, а всю увагу звертала дотепер українська історична наука на характер того відношення, що витворилося поміж Україною та Московщиною по 1654 році, та на цинічне ламання переяславських постанов збоку Москви.

Я вважаю, що немає ніякої користи для української справи поминати мовчки той факт, що Переяславська Угода України з Москвою не вискочила несподівано внаслідок важкого воєнного положення України. Навпаки, історично доказано, що той факт був підготовлюваний певними українськими колами вже починаючи від року 1649, себто від того часу, коли козацька шабля тріюмфувала над польською шляхетчиною, а Україна далеко не була в безвихідному воєнному положенні.

Я вважаю, що також немає ніякої користи для української справи переочувати той факт, що по Переяславській Угоді Україна не лишилася державою, рівнорядною з Московщиною, вповні самостійною державою, з'єднаною, мовляв, з Московщиною тільки воєнним союзом. Україна зберігала прикмети окремої держави, але не вповні самостійної. Сам спосіб переведення Переяславської Угоди, в якій тільки українська сторона присягала цареві, а московська сторона відмовилася присягати, вказує, що так не було. Зрештою, характер Переяславського Акту автентично пояснював таки в дні угоди сам Хмельницький козакам, коли потішав їх, що Україна житиме під московським царем, як хан кримський під султаном турецьким, себто під протекторатом Москви.

Правдою натомість є, що Москва від першого дня Переяславської Угоди не підходила з доброю вірою до тої Угоди, ломила первісні статті при кожній нагоді, звівши Україну по 130 роках до стану рядової губернії. Стверджуючи з усією повністю віроломство Москви супроти української держави, не слід всю вину складати тільки на противника. Навпаки, добро української справи вимагає, щоб українська історична наука проаналізувала той трагічний для України акт з усією безсторонністю і викрила ті українські кола, що всією силою пари штовхали Україну в обійми Москви, проти волі більшости українського народу. Зрозуміло, що без співпраці деяких українських кіл Переяславська трагедія не стала б дійсністю.

До Переяславського акту незвичайно критично поставився Тарас Шевченко. У своїх поемах „Розрита Могила" „Великий Льох" та „Суботів" Шевченко обвинувачує Богдана Хмельницького, що він занапастив Україну: „Отак то Богдане! Занапастив єси вбогу сироту Вкраїну" („Суботів"). Конфронтуючи трагічне положення України в першій половині 19-го століття з тріюмфом України в половині 17-го сторіччя, Шевченко висловлює гіркий жаль до Хмельницького: „Ой Богдане! Нерозумний сину! Подивись тепер на матір, На свою Вкраїну",.. Ой Богдане, Богданочку! Якби була знала, У колисці б задушила, під серцем приспала". („Розрита Могила").

Річ ясна, що Тарас Шевченко не був істориком, а тому не міг знати ближче тих кол, які 1654 року зготовили Україні Переяслав, одначе він своєю віщою інтуїцією вичуває цей факт, що чейже мусів бути винуватець того трагічного акту в історії України. Тому, аналізуючи Переяславську Угоду, слід розглянути два питання: перше — чи справді безвихідне воєнне положення приневолило Україну піти на політичні зв'язки з Москвою, а друге — хто були ті політичні кола в тогочасній Україні, що прагнули до зближення з Москвою, а на ділі стали творцями Переяславської помилки.

Як сказано, українські москвофільські кола були чинні вже в 1649 році, себто в році тріюмфального в'їзду Хмельницького до Києва. Вони активно працювали над злукою України з Москвою. Їх впливи більшали в Україні в часах воєнних невдач, зокрема по катастрофі під Берестечком (1651), одначе підготова Переяславської Угоди велася довший час. Для вирішення тої справи цар Алексєй Михайлович скликав у березні 1653 р. Земський Собор, який радив до жовтня 1653 і постановив прийняти Україну під протекторат Москви. Тому сама подія з 18 січня 1654 р. не сталася в Переяславі несподівано, як наслідок конкретного безвихідного положення України наприкінці 1653 р. загроженої Польщею. Так не було.

На переломі 1653 та 1654 р. положення України було хоч дуже важке, одначе не безвихідне. Московський протекторат далеко не був одиноким виходом. Так само положення Польщі в тому самому часі було дуже важке. Новий король Ян Казимир не був щасливим у своїй внутрішній і зовнішній політиці. Його спір з віце-канцлером Радзєйовським закінчився відкритим бунтом віце-канцлера, що, покинувши Польщу, при допомозі Швеції, зорганізував протипольську коаліцію проти Яна Казимира. Швеція, тоді балтійська потуга, шукала тільки нагоди, щоб відновити війну з Польщею і детронізувати Вазу Яна Казимира, що все ще вважав себе за леґального короля Швеції.

На Литві провідну ролю грав магнат Януш Радзівіл, провідник польських протестантів, політичний сепара-

(Продовження на стор. 3)

З МИНУВШИНИ УКРАЇНЦІВ В ЮГОСЛАВІЇ

Нав'язуючи до статті В. Федева п. з. „Українці в Югославії потребують допомоги" (ч. 259 у м. р.) варто для історії пригадати дійсну ролю української студіюючої молоді з Загребу напередодні останньої війни і під час неї. Як виходить з тієї статтейки, наша молодь мала неґативний вплив на українське національне життя на терені Боснії, бо внесла в нього пристрасні партійно-політичні спори, чим причинилася до занепаду культурно-освітньої праці. Таке твердження вимагає спростування, особливо, коли річ йде про колишніх українських студентів хорватського університету в Загребі.

Українські студенти з Загребу з великим запалом і самопосвятою кинулись до культурно-освітньої праці по більших скупченнях наших селян у Боснії й Словенії.

Ця праця почалася ще перед 1939 роком, тому трохи незрозуміло звучить твердження, що „фермент викликала м. ін. студіююча в Загребі молодь, яка хоронилась перед воєнними подіями на села". Воєнні події на терені Югославії почались в квітні 1941 року і якраз після цього українські студенти багато менше виїжджали на села, як раніше. Склались на це дві причини: поперше, поважна частина молоді закінчила студії й працювала по лічницях чи фабриках, а нові студенти не прибували; а другою причиною було дуже небезпечне подорожування. Від 1942 року майже ціла Боснія, особливо села, була насичена к о м у н і стичними партизанами й сербськими „четніками", щоденно відбувалися напади на поїзди і в таку пору нікому не могло впасти на думку „хоронитися на села". В той час Загреб, який перед війною мав коло 200,000 населення, зріс до одного мільйона мешканців, бо люди з окупованих партизанами місцевостей втікали до більших міст. Українські студенти, співпрацюючи з свідомими священиками, не жаліли ані часу, ані сил, закладаючи читальні „Просвіти", організували хори, театральні гуртки, на свій кошт подорожуючи від Загребу до Баня Луки чи Прнявору, а звідти пішки доходили й до найбільш забитих закутків, де лише жили українські поселенці. Від багатьох наших селян у Боснії можна би почути імена студентів із Загребу, як Е. Маціяха, О. Коропея, М. Степчищина, Р. Стадника, О. Мисака, А. Яремуса та інших, поруч із сл. п. Пелехом, який знайшов у неспокійній Боснії вічний спочинок. Культурно-освітня праця українських студентів мала й своїх неприхильників, зокрема польський генеральний консулят у Загребі та сербську поліцію з Бєограду, яка була заповнена москалями-білоґвардійцями. Остаточно влітку 1939 р. сербська поліція заборонила нашим студентам задержуватись на терені тодішньої „Врбаскої Бановіни" (Боснія), до чого багато спричинився згаданий польський консулят.

Під час війни, з огляду на непевну ситуацію, коли режим в селах мінявся з дня на день — припинилася започаткована й добре розвинена праця. З приходом до влади Тітових партизанів ніхто не відважився відновляти працю „Просвіти", коли всім було відомо, яка доля зустріла центральну „Просвіту" в Загребі (а за півроку перед тим у Бєограді). Товариство „Просвіти", як і інші українські національні установи попали вже на третій день після „визволення" під удар комуністичної поліції. Саме членство в „Просвіті" було достатнім, щоб попасти під воєнний суд, а звідти або цілком не виходили, або в найкращу руку з 5-ма або 10-ма роками каторжних робіт. Згадаю лише імена українських студентів і молодих інтеліґентів, арештованих влітку 1945 р. в Загребі, за якими пізніше слід загинув: В. Войтахівський — голова „Просвіти", лікарі: Скоморовський, М. Стечишин, В. Барицький, Р. Стадник, І. Масиник, І. Яцусь; інж. О. Статників, В. Войтанівський — студент техніки, А. Яремус — студ. агр. та ін. Вони впали, виконуючи свій національний обов'язок на одному з відтинків українського в и з в о льного фронту.

Інж. Пилип Гибаржевський
Едмонтон, Канада

Софія Парфанович

ТАМ, ДЕ НАШІ КОНІ ПАСЛИСЬ...

(Люди в ДП-таборі)

(6)

Городи, цілі чи побурені доми. Нічого більше. Це вже не на Геґінґені: це тверезі будні міста, постійний рух авт і трамваїв і військовий рух на „мілітері ровд". Через міст на Вертаху, що має плитку поозору, але негарну воду, через місто ,поміж крамниці і людей. Аж до наріжника. А там ціла країна касарень. Милями город чи поле, праворуч вздовж головної вулиці великі будинки лікарні для поранених ннімецьких вояків ще з війни. І праворуч теж темносірі і жовтаві чотириповерхові будинки, огрядні, під черепицею. Посередині майдан просторий і гарний. Усе обведене огорожею з бетонних стовпців і залізних штахет. На брамі — варта. Вже не хлопці-поліцисти, а американські вояки. Нудьгують в будці, жвакають ґуму.

Яку ж метушню звели нові пожильці будинків! Як навала, як сарана, впала в це містечко, призначене для тисячки з чимось. Три тисячі їх з'їхалось. В кімнатах по декілька родин, на стріхах. А потім всюди. Всюди, всюди. Там стайня. Ще кінські відходи на бетонній підлозі. Між конем і конем перегорода. На білих стінах написи: „Добре чищення — це половина відживи коня", „Картач і вода — коневі потрібні, як їда" і багато інших німецьких приповідок, що свідчать про добре обходження з кіньми. Звісно, тварина вимагає. А потім вона — це не які там „ости", це шляхетні коні, товариші людини. Просторі, ясні, білі стайні, гарні жолоби, електричне світло.

Кочовики зі сходу розміщаються в стайнях. Вже з свого домашнього барахла побудували нашвидку стінки, що відгороджують родину від родини. І знову мішки і мішки і колеса і приладдя і домашній посуд.

І на горищах в стайнях, де було колись сіно. — „Нічого, кімната дуже хароша". В різні птиці, де на колодці ще пір'я і кров від зрубуваних голів. В майстернях і всіляких касарняних додаткових шіпчиках.

За іншими народами, що досі тут жили, вимітають гори сміття, парять блощиць, що їх тут без кінця. Ще на стінах написи: „СССР по всєму міру", або „Єще Польска нє зґінела". В найліпшій згоді обидва кличі один біля одного.

У трьох займанщинах животіє бездомний народ. В касарнях, бараках і поміж людьми в приватних кватирах. Одному здається, що певніше в гурті, другий ховається одинцем, як дикий звір. Одні кажуть, що табори вивозитимуть на „родіну", другі, що якраз в таборах безпечно, бо насильно тяжко взяти тисячі народу.

У Зоммеркасерне клекоче життя. Довкола площі згуртовані будинки, в яких роїться народ. На площу щоденно заїздять машини, забираючи робітників на працю. Їдуть десь до військових установ прибирати. В побічниці застромлена рижева мітла, стримить високо і здалеку говорить про фах тих, що їдуть машиною. Більшість їде в ліс по дрова. У велетенській шопі ростуть гори порубаних і порізаних кругляків. Запас мертвого лісу. І люди тішаться: видимо, прийдеться тут зимувати, коли возять дрова.

Оце виходять діти на вправи. Парами, в сірих халатинах, спершу дріб, потім старші.

В погідну неділю на майдані правиться богослуження. Співає хор, і люди приходять і відходять — хто молиться, а хто тільки прислухається. Чи годен ще вірити в Бога народ нещасний, найнещасливіший з усіх народів світу? Забагато бо кари за несповнені провини....

Дуже простора і майже в цілості засклена будівля. Так начеб то це була колись теплярня. Нині будують в ній нашвидку сцену. Гупають молотки і сокири, стружать гиблі. Театр вже є. Якраз привезли їх з Форальберґу, цих бездомних, навіть вдома вічних скитальців, носіїв нашого мистецтва. Театр Блавацького. Зажадали американці, щоб грав театр. Треба, бач, розваги народові...

Робітні: кравецька, шевська, столярська, слюсарська. Монтери, навіть виписано дижурних. Коротко: все, чого треба до життя.

На стіні секретаріяту графічний плян структури табору. Там усі ці секції і відділи. Освітня секція ,літературна, редакція часопису „Наше Життя", де замість передовиці еротична новеля так і говорить про безвиглядність наших буднів. На літературних вечорах письменники читають героїчні епопеї про ґетьманів, що, живцем замуровані в далеких північних твердинях, проклинали катів. Вони не можуть клясти нинішніх катів, всесильних на світовій арені, тож кленуть їхніх предків, що так широко промостили дорогу кривавому московському теророві наших днів.

Амбуляторія гарно обладнана і чисто прибрана. В широкі ясні вікна вривається сіянва осіннього дня і впадає гул авт, що божевільним темпом гонять кудись біля касарень в поле чи до залізниці. Хто зна, чи завтра вони з таким же божевільним, але байдужим поспіхом не приїдуть брати оцих тут „на родіну", на безпощадну загибіль. Але нині народ вже трохи привик до них і не лякається так, як колись в цегельнях. А може почування своєї числової сили робить його відважнішим?

Центральне місце на майдані займає кухня. Жовтявий будинок, на якому табуном скачуть розмальовані гніді коні. Очолений вежичкою з годинником. Довга черга вполудне і ввечері. З мисками, коробками, бляшанками. Домашніми, військовими, купленими, привезеними, знайденими. Щодня в них дістають той самий „суп": мішанину з картоплі, м'яса, круп і зеленини. Часом авта завозять яблука, і тоді на картці червоними буквами виписано, скільки яблук на голову і коли можна дістати.

Футбольні змагання в неділю хвилюють увесь таборовий і позатаборовий світ. Це українці змагаються з поляками. Але після братолюбної промови і трьох одержаних „ґолів" поляки зривають дальші змагання, мовляв, „з такою голотою вони ще ніколи не грали". Не всмак їм українські „ґолі".

Роблять клюмби, садять квіти, прибирають площу. Але серце стискається тривогою: дещо вгору від табору при головній вулиці звисає з вікна кривавий прапор з серпом і молотом. Мовчазний це будинок, але прапор говорить-кричить здалеку. Так, як радіо з Люксембурґу, яким заповіли, що 250 тисяч недобитків мусітимуть вернутися на батьківщину і „взяти участь в мирному радянському будівництві", а їм за це буде забезпечена свобода слова і віри. Справді: „іділе ніст болізні". А вони причаїлись в своїх казармах і ждуть помилування від західньої демократії — або смерти від насильства. Живцем не дадуть себе взяти.

Вагітні тривогою, безнадійні дні в таборах усіх трьох займанщин. Не під прапором, не під охороною. Інші народи, як тільки заїдуть в яке пристановище, в и в і ш у ють прапори. Але наш суворо заборонений. Він є знаком бунту, а для союзників ще й знаком недотриманих договорів. Він означає, що є ще хтось, хто не кориться страшній перемозі, якій кориться цілий світ. Хтось зовсім божевільний. Алеж наше божевілля випливає не з відваги, а з певности, що „там" жде нас неминуча загибіль.

Мирослав Прокоп

СУЧАСНА ВИЗВОЛЬНА БОРОТЬБА УКРАЇНИ Й ЕМІГРАЦІЯ

(3)

Але власне ніхто інший, як саме оті молоді люди ніби зовсім відірвані від української національної традиції, час від часу проголошують ідеї, які недвозначно документують їхній органічний зв'язок з тією Україною, за яку йде боротьба проти Москви, а не з тією, яка ніби є невід'ємною частиною СССР. Тому так часто в молодих українських письменників і поетів сучасної України помічається при підборі тем втеча до минулого України від большевицької дійсности, від отого ославленого офіційного совєтського реалізму, в результаті чого ті молоді люди стають часто об'єктом гострих випадів большевицької критики.

При тому не можна сказати, що такий процес, який можна б назвати процесом українського державницького усвідомлення і активности, є наявний лише серед якоїсь вузької інтелектуальної верхівки українського народу. В січні 1953 в Києві під час з'їзду комсомолу України його перший секретар Шевель, стверджував, що „в свідомості частини молоді є пережитки капіталізму, зокрема в національному питанні. Під впливи українських буржуазних націоналістів підпадають окремі юнаки і дівчата".

На підтвердження того „Радянська Україна" з 12 лютого м. р. повідомила про те, що в Рогатинському райкомі комсомолу, Станиславівської области працювала „пособниця українських буржуазних націоналістів". Газета додавала, що також в Кривому Розі та на Буковині були молоді елементи, що намагалися вести „підривну антирадянську роботу".

В такій ситуації Москва веде безперервну нагінку на т. зв. українських буржуазних націоналістів, всюди вбачає тенденцію до відриву від російського пня, до якого насильно припнято Україну та інші т. зв. союзні республіки. За повідомленням „Радянської України" з 28 березня 1953 р. сесія Академії Наук УРСР була змушена ствердити такі власні гріхи:

а) недостача боротьби з буржуазними ідеологіями, при чому очевидно розуміється ідеологію українського самосвійництва, а не напр. московських цареславів та державиморд, про яких побажано писати, як найбільше,

б) помилки суб'єктивістсько-ідеалістичного толку,

в) плянування народного господарства з волюнтаристичних позицій,

г) не видано досі серйозної праці з критикою буржуазно-націоналістичної теорії Грушевського (скільки їх досі було вже написано!).

ґ) замало написано на тему впливу російської культури на українську.

Що це все означає? З одного боку це означає, що Москва, свідома того, якою великою небезпекою була для неї Україна в II світовій війні і якою небезпекою вона може для неї стати при новому конфлікті, намагається всіми засобами вирішально послабити сили українського народу, а зокрема ліквідувати всякі т. зв. сепаратистичні елементи. Для того часто вона послуговується всякою провокацією. Подібно як сьогодні російські еміграційні імперіялісти, Кремль веде свою боротьбу проти України під гаслом єдности імперії і проти всякого відокремлення. Одні і другі бють ненависний для них український націоналізм і одні і другі послуговуються при тому найбільш здеправованими елементами серед українців. При тому Кремль настільки переростає своїх еміграційних конкурентів, що діє на формальній базі ніби то незалежної української республіки і тероризуючи Україну, вмовляє в неї, що вона незалежна. В той час російські еміграційні троглодити ще досі сумніваються, чи взагалі український нарід прагне до незалежности і чи часом все це не є неприємною затією горстки галичан.

Але з другого боку увесь крик про український буржуазний націоналізм це недобровільне ствердження Москви, що цей український націоналізм, в розумінні прагнення українського народу до самостійности, таки на Україні існує, що ідеї цій українські народні маси щиро віддані, що сьогодні вже їм не вистачає формальних рямок УРСР, але що вони сьогодні хочуть і українського змісту і що за зміст цей йде безперервна боротьба.

І тому з тим фактом Москва мусить рахуватися. Безперечно, вона рада б найбільш жорстокими засобами ліквідувати взагалі українську проблему, але навіть їй це легко не приходиться, бо українці не кримські татари, чи надволські німці, щоб їх вивезти всіх одного дня на Сибір чи в Казахстан. Українців таки для того забагато і завелика в них сила.

Останньо, з приводу 300-літньої річниці Переяславського договору, Москва робить нові спроби надати системі свого насильного панування в Україні характеру нібито взаємної договорености і нерозривної дружби між нею і українським народом. Свою комуністичну агентуру в Україні вона заставляє проголошувати такі зовсім чужі українському народові теорій. Але чи погляди такі можуть прийнятися серед українського населення, на очах якого проходить весь терор і насильство московських большевиків на українській землі?

Так отже в повоєнній дійсності ми є свідками великого зростання внутрішньої моральної сили українського народу, що, пройшовши воєнне лихоліття, маніфестує свою волю до справжньої незалежности. Цей фактичний стан, без сумніву стверджуваний на підставі об'єктивних джерел, є одним з найважливіших елементів української сили та у великій мірі визначає сучасне положення в Україні.

3. Державний характер сучасної України.

Та не тільки це. Сучасна Україна не тільки прагне волі та за неї бореться, вона також є певним фактором силово-державного характеру і до неї треба підходити з мірилами, з якими підходимо до держав інших напівнезалежних народів.

Серед української еміграції плекаються часто помилкові погляди також в тому відношенні. Первородним гріхом кожної еміграції є бачити свою країну, яку треба було покидати, очима минулого. Тому в нас часто забувають, хоч як це не дивно, що формально українська держава існує, дарма, що фактично, вона поневолена. У нас досі не перестають говорити про нашу бездержавність, тривалість якої дехто рахує аж на 600 років. Так, наче б це приносило нам особливу славу, або наче б це компромітувало в очах світу наших недобрих сусідів.

Справа існування УРСР має для нас подвійне значення. По-перше, сьогодні Україна є суб'єктом в міжнародньо-правному відношенні і нашого народу жаден чужинець, що бере це до уваги, не буде називати недержавним. Україна є членом Об'єднаних Націй і користується не багато меншою свободою зовнішніх рухів, як деякі країни сателітів, напр., Румунія чи Польща. Можна хіба говорити про дальший ступінь поневолення тих народів порівняно з українським, але ніхто не буде сьогодні вважати їх свобідними. Тим не менше нікому з тих сателітів — поляків, румунів, чи болгар, — не приходить навіть на думку говорити про їхню бездержавність. Вони, що-найбільше, говорять про їхнє поневолення і обмеження суверенности і змагань до усунення московських займанців з їхніх земель. Тим часом у нас часто перемішують поняття. Нашу оправдану ненависть до московсько-большевицьких займанців України ми часто виявляємо так, що заперечуємо також факт формального існування української республіки, мовляв, наша держава існувала до 1920 року, а від того часу її немає.

(Продовження буде).

ЗВЕРНЕННЯ УККА

В РОКОВИНИ ДЕРЖАВНОЇ САМОСТІЙНОСТИ І ПРОГОЛОШЕННЯ ЗЛУКИ УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ

Українці в З'єдинених Державах Америки!

Українці у вільному світі відзначують щороку день 22 січня. Український народ, здійснюючи Богом дане й природнє право кожного народу жити вільним, державним життям на своїй землі, відновив перед 36 роками свою державність. У січні 1918 року проголошено незалежну державність Східніх Українських Земель, а осінню того ж року відновлено державну сутеренність Західніх Українських Земель, що належали до Австро-Угорської Монархії.

22 Січня 1919 року Директорія Української Народної Республіки видала до всього Українського Народу з приводу Великої Події таке оголошення:

„Дня 3 січня 1919 року, в м. Станиславові, Українська Національна Рада Західньо-Української Народної Республіки, як представниця волі всіх українців бувшої Австро-Угорщини і як найвищий їх законодатний орган, святочно проголосила з'єдинення Західньо-Української Народної Республіки з Українською Придніпрянською Народною Республікою в одну суверенну Народню Республіку.

„Вітаючи з великою радістю цей історичний крок наших західніх братів, Директорія Української Народної Республіки рішила прийняти до відома це з'єдинення і ввести його в життя, згідно з умовами, які означено в рішенню Української Національної Ради з дня 3 січня 1919 року.

„Від нині зливаються в одно віками відділені одна від другої частина України — Галичина, Буковина, Закарпаття і Придніпрянська Україна в одну Велику Україну.

„Сповнилися відвічні мрії, для яких жили і за які вмирали найліпші сини України.

Від нині є тільки одна независима Українська Народня Республіка.

„Від нині Український нарід, увільнений могутнім поривом своїх власних сил, має змогу об'єднати всі зусилля своїх синів для створення нероздільної, независимої Української Держави, на добро і щастя Українського Народу".

Та не так склалася доля.

Большевицька Москва, деякі сусіди України, а згодом також російські білогвардійські царські генерали, пішли війною проти молодої української держави. У висліді важкої, нерівної збройної боротьби, Українська Народня Республіка перестала існувати. Натомість заіснувала на території обабіч Дніпра, обкроєна територіяльно і поневолена Москвою, Українська Совєтська Соціялістична Республіка. В цій Совєтській Республиці український нарід не може відзначати Роковини Злуки Українських Земель, бо там гуляє жорстокий ворог вільного світу — комуністична диктатура, яка закріпостила волелюбний український нарід. Тому, цей обов'язок спадає на нас, що жисмо у вільному світі.

В часі, коли українська національна громада на американській землі, в цій вільній країні, відзначує Роковини Української Державности й Соборности, в той саме час червона Москва намагається представити себе, як велика прихильниця українського народу. З тою метою комуністичні володарі Москви наказали звеличувати в Україні 300-ліття Переяславського Договору, як річницю „добровільного воз'єднання українського народу з російським" та поширювати в світі неправду, що, мовляв Москва перша здійснила завітну мрію українців про соборність і об'єднала українські землі в одну державну спільноту. В тій цілі Москва наказала й українським науковцям на Україні фальшувати історію, промовчуючи історичні факти, зокрема ж акт з 22 січня 1919 року, що був довершений з волі й бажання українського народу.

Та даремні всі намагання Москви!

Українці в Америці та у всіх вільних країнах стоять на сторожі прав українського народу та інтересів України і не дозволять обдурювати світ.

Наші маніфестаційні святкування мають представити світові безупинну боротьбу українського народу проти колишнього царського і нинішнього комуністичного окупанта та віддати пошану мільйонам жертв, що їх український нарід поклав впродовж кількох сот років у своїх визвольних змаганнях, зокрема в останньому десятилітті стали відомі ці жертви з легендарних боїв Української Повстанської Армії та з явного чи скритого спротиву широких мас народу.

Цьогорічні маніфестації в Роковини Української Державности і Соборности нехай будуть переконливим доказом для цілого світу, що Український Нарід не припинить своєї боротьби за Волю і ДержавнуСамостійність доти, доки Україна не буде визволена з-під тяжкого московського поневолення.

Закликаємо всіх українців ЗДА до єдности і солідарности, бо тільки так можемо активно помогти Україні визволитися, а Українському Народові стати рівним членом між вільними народами світу!

Вітаємо Український Нарід на рідних землях і запевняємо його, що свій обов'язок супроти нього виконаємо чесно і достойно!

Український Конґресовий Комітет Америки.

ВІСТІ З УКРАЇНИ

(За совєтською пресою)

„ЗАЛИШИЛАСЯ ТІЛЬКИ ТАБЛИЧКА З НАПИСОМ: „ЗУПИНКА АВТОБУСА"

Як справно відбувається комунікація під совєтською окупацією в Україні, про це пише „Радянська Україна", де читаємо таке:

„Станція Яготин — вузловий залізничний центр Яготинського і Згурівського районів. Пасажирів тут завжди чимало. По два-три дні чекають вони випадкового транспорту, щоб дістатися до Згурівки, розташованої за 30 кілометрів від станції, або до Яготина.

Питання про організацію автобусного сполучення не раз порушувалося перед облавтотрестом, але безрезультатно.

Правда Полтавський облавтотрест виділив дві автомашини для перевозки пасажирів. Появився навіть і пасажирський автобус. Але через деякий час машин не стало. Залишилися тільки на стовпах почорнілі від часу таблички з написом: „Зупинка автобуса".

А совєтська преса постійно пише про нові осяги в різних ділянках промислу, а тут нагло „машин не стало".

„ПОГАНЕ ПЛЯНУВАННЯ НА ЗАЛІЗНИЦІ"

Погані порядки панують на залізниці. Тут наводимо допис про „плянування" в Тернополі за „Радянською Україною":

„Тернопільській обласній конторі „Заготживсировина" занарядили вагон круглого лісу і вагон цементу. Львівська залізниця приставила цемент на станцію Проскурів, а лісоматеріял — на станцію Львів. З обох цих станцій довелося перевозити вантажі в Тернопіль автомашинами. Контора витратила на це 5,970 карбованців — майже в двадцять разів більше, ніж це обійшлося б при доставі вантажу залізницею.

Погане плянування на залізниці спричиняється до того, що десятки організацій Тернополя змушені одержувати вантажі на станціях, віддалених від міста за сотні кілометрів. Це приводить до великих перевитрат державних коштів."

Таке „плянування" можливе тільки в совєтській державі, де ніхто про ніщо не дбає, бо все державне,а совєтський бюрократ думає тільки про те, щоб відсидіти свої урядові години.

„ҐУДЗИКИ ПЕРЕШИВАЛИ НЕ РАЗ, А ПОЛА, ЯК СТИРЧАЛА, ТАК І СТИРЧИТЬ"

О. Кормич оповідає в „Радянській Україні", як йому артіль „Труд" в Тернополі шила пальто:

„Довший час я думав про те, як би мені пошити хороше пальто. Нарешті знайшов собі до смаку матеріял, лишилось тільки пошити.

З цим наміром я зайшов в артіль „Труд" міста Тернопіль, де зустріли мене дуже чемно, попросили принести матеріял. Приніс. Зняли мірку, але шили пальто цілих півтора місяця. Правда, мені 15 раз довелося ходити на примірку. Нарешті пальто було готове. Приміряв. Дивлюсь — одна пола сантиметрів на 15 стирчить убік. Та завідуючий цехом тов. Моршовський запевнив мене, що вона виправиться, турбуватись нема чого.

Однак, пальто вперто не „виправлялося". Довелося знову звернутися в майстерню.

На протязі двох місяців добивався, щоб мені перешили пальто і усунули брак. Голова артілі тов. Зілінґер сказав, що весь „секрет" в ґудзиках. Він сам намітив крейдою, як треба їх перешити, тут же звелів зробити це. Та хоч ґудзики перешивали не раз, а пола як стирчала, так і стирчить убік, тільки вже не на 15, а на цілих 20 см. Як же носити таке пальто!"

І такі фахівці, як „товариш Зілінґер" або „товариш Моршовський" дістають гарні платні за те, що псують людям дорогий матеріял. — „Як же носити таке пальто!" — кричить автор допису, але тут треба б крикнути: „Як жити під такою владою?!"

„Є ВАГОНИ — НЕМА ПЛЯНУ, Є ПЛЯН — НЕМА ВАГОНІВ"

Як совєтські залізниці перевозять дерево з Татарова на Гуцульщині до Кам'янець-Подільської области, про це довідуємося з доносу Т. Петренка в „РУ":

„Наш колгосп має одержати 117 кубічних метрів лісу з Станіславської области. Заготовлений ліс колгосп вивіз на станцію Татарів Львівської залізниці півтора місяця тому. З того часу ми марно чекаємо вагонів. В управлінні Львівської залізниці нам пропонують чекати, начальник станції Татарів тов. Атаманюк втішає обіцянкою: „В кінці року одержите вагони".

Чекає не тільки представник нашого колгоспу, а й ряду інших. А на Львівській залізниці порядки чомусь такі: є вагони — нема пляну, є плян — нема вагонів."

Колгосп — мусить працювати, і бідні гуцули „вивезли дерево на станцію", але бюрократи, що сидять в дирекції залізниці, не знають, що робити з вагонами, і колгоспники в Кам'янець-Подільській області не мають опалу.

● В офіційній англійській історії другої світової війни, яка недавно появилася друком, англійські історики оправдують Гітлера від закиду німецьких генералів, начебто він завинив у тому, що англійцям вдалося евакуювати з Дюнкірхену 400,000 війська, що його заскочив німецький наступ. Це — твердять історики — маршал фон Рунштедт, а не Гітлер, завернув з напрямку на Дюнкірхен німецькі танкові дивізії.

● Асистент секретаря оборони д-р Джан М. Ганнаг заявив, що віськові сили ЗДА після 1957 року матимуть тільки 2,815,000 вояків. Уряд повідомив, що вже 1955 року плянує зредукувати військові сили з 3,500,000 за уряду Трумана до 3,000,000 (червень 1955 р.).

Повідомлення УКК

В СПРАВІ КРУТЯНСЬКИХ СВЯТКУВАНЬ

Екзекутива Українського Конґресового Комітету Америки прийняла до відома ініціятиву Союзу Українських Студентських Товариств Америки, що, відновлюючи тут, в Америці, традицію відзначування річниці бою під Крутами, як загально-студентського свята, заплянував відзначити цьогорічні роковини бою під Крутами у всіх тих осередках скупчення українців у З'єдинених Державах, де діють Українські Студентські Товариства, що є членами Союзу.

В місцевостях, де таких студентських товариств немає — відзначування цих роковин улаштовують Відділи Українського Конґресового Комітету, вірніше окремі громадські організації, чи громадські комітети.

Ню Йорк, у січні 1954 р.

Український Конґресовий Комітет Америки.

Політично-ідеологічне підложжя Переяславської Угоди 1654 р.

(Продовження зі стор. 2)

тист, що мріяв при допомозі Швеції стати самостійним великим литовським князем і з цим виступив явно в 1655 році.

Вороже до Польщі ставилися всі протестантські держави: кромвелівська Англія, семигородський князь Ракочий та протестантські німецькі князі, які стояли в коаліції з католицькою рішельєвською Францією, що вміла дивно годити свою ролю „Першої Дочки Католицької Церкви" із союзом з протестантами та Туреччиною. Проти Польщі була Туреччина та хан кримський, що був під протекторатом Туреччини. Це все були можливі союзники України.

Вести енергійну війну з визволеною Україною Польща не мала сил, і на ділі поляки, побиті козаками над Батогом (1652) та під Жванцем (восени 1653), далеко не були такими грізними, щоб ставити Україну в безвихідне положення.

В додатку союз, чи прийняття протекторату Москви над Україною, не були всилі розгорнути всієї московської сили проти Польщі, бо на ділі в цьому часі інтереси Польщі та Московщини часто бігли майже рівнобіжно. Ворогами не тільки Польщі, але й Московщини були тоді Швеція, Туреччина, кримський хан, Семигород та взагалі протестантська коаліція. Річ ясна, що перехід України на сторону Московщини ставляв Україну в ряд противників протестантсько-турецької коаліції. Відносини поміж Польщею та Московщиною були тоді доволі поправні. Після „Великої Смути" в Московщині та після заломання амбітних плянів Польщі посадити в Кремлі польського королевича Володислава, обидві держави шукали згоди. Прилучення України до Москви, зокрема! Києва, було дуже приманливим для традиційної московської політики „собиранія русских земель"; а тут йшло ще й не про абияку „русску" землю, а про самий Київ, столицю Руси, предмет московських мрій від половини 14-го століття, від часів московського князя Івана Калити, першого собирателя „русских земель".

Все ж таки Москва була дуже обережна і неохоче йшла на розрив унормалізованих відносин з Польщею. А навіть, коли після Переяславської Угоди вона виступила проти Польщі, то старалася якнайскорше вийти з тої війни, очевидно, коштом поділу України.

Одним словом, і міжнароднє положення України і сила Польщі далеко не були такі, щоб робити положення України безвихідним. Навпаки, місце України було в протестантсько-турецькому, протипольському таборі, де вона могла легко знайти союзників. Від союзу з Москвою Україна користала мало, а втрачала багато, зокрема насторожувала проти себе Туреччину та її підручника кримського хана.

Одним словом, ані міжнароднє положення України, ані відношення українських та польських сил не наказували Україні йти на непевний шлях промосковської політики. Переяславська Угода далеко не була одинококим виходом для України; її підготовляли і вкінці зреалізували промосковські кола, що існували в Україні кілька десятків років і тепер усією силою пари прямували до об'єднання з Москвою. Постараймося ці сили викрити і знайти справжніх винуватців Переяславської трагедії.

✝

ОБ'ЄДНАННЯ б. ВОЯКІВ УКРАЇНЦІВ АМЕРИКИ

в глибокім смутку повідомляє своїх членів, що в дні 17. січня ц. р. помер на чужині

АНДРІЙ МИКОЛАЙОВИЧ ЛІВИЦЬКИЙ,

Президент Української Народної Республіки.

Головна Управа ОбВУА віддає глибокий вояцький поклін перед могилою Сл. П. Президента, який під час визвольної боротьби на рідних землях високо тримав прапор української державности.

Для членів ОбВУА заряджено жалобу на протяг десяти днів від дня смерти.

ГОЛОВНА УПРАВА ОбВУА.

Відбулася зустріч представників УНО і ОДВУ

В днях 1 і 2 січня 1954 р. в Торонто, Канада, відбулась зустріч представників Українського Національного Об'єднання і Братніх Організацій Канади (Українська Стрілецька Громада, Організація Українок Канади та Молоді Українські Націоналісти) і Організації Державного Відродження України та Братніх Організацій (Український Золотий Хрест та Молоді Українські Націоналісти) ЗДА. Зустріч відбулася в атмосфері дружности і діловости та довела до зміцнення дружніх відносин між згаданими організаціями. У висліді нарад опрацьовано ряд устійнень, спрямованих на пожвавлення праці в поодиноких ділянках згаданих Організацій.

ПОЧАЛАСЯ ПІДГОТОВА ДО СВЯТКУВАНЬ 40-РІЧЧЯ УСС

Филаделфія. — Започатковано серйозну підготовку до належного відзначення 40-ліття виступу УСС, що буде відбуватися на протязі 1954 р. У дні 20 січня ц. р. у Филаделфії відбулася нарада президії Громадського Комітету, під проводом голови проф. В. Дорошенка, в якій взяли теж участь представники Головної Ради УСС д-р В. Білозор і Мих. Савчин та члени Ділового Секретаріяту.

Вирішено м. ін. звернутися до всіх центральних організацій, зокрема до тих, які делеґували своїх представників до Громадського Комітету, про дотовання поважніших квот на фонд видання ювілейної книжки під назвою „Роля Українських Січових Стрільців у визвольних змаганнях", що вийде накладом Громадського Комітету тиражем 5 тисяч примірників. Запроєктовано видрукування ювілейних марок, як теж виготовлення святочних відзнак. — Обширніше обговорено справу організації відділів Громадського Комітету, що займуться переведенням обходу відзначення 40-ліття по окремих місцевостях. Ці місцеві відділи організують комбатантські організації, а де таких немає, то Відділи УККА. — (пі).

СПІЛЬНІ НАРАДИ ПРЕДСТАВНИЦЬ УЗХ І ОУК У ТОРОНТІ

Більше двадцять років діє організація Український Золотий Хрест, стільки ж майже років діє в Канаді Організація Українок Канади ім. Ольги Басараб. Як одна так і друга організація постали із подібних причин, як одна так і друга може похвалитися поважними успіхами й великим вкладом у загально громадську скарбницю української іміґрації, як одна так і друга ідеологічно споріднені із українським національним рухом, та, разом із своїми братніми організаціями, було активними й допоміжними в усіх акціях на допомогу визвольним змаганням українського народу.

Та проте всього між тими двома сестриними організаціями не було такого кантакту й співпраці, як повинно б бути й як цього вимагає добро справи, для якої спільно обі організації працюють. Правда, до війни контакт був багато живіший, чим по війні, чи може й донедавна, але контакт звичайно обмежувався до обміни обіжників, висилання представниць організацій на з'їзди й на принагідні зустрічі передових членкиць одної й другої організації. Останньо затіснено ще більше співпрацю, коли Головна Управа УЗХ проголосила офіційний орган ОУК у Канаді „Жіночий Світ" також своїм органом та почала редаґувати свою спеціяльну жіночу сторінку, присвячену виключно проблемам УЗХ.

Та все таки дотеперішні контакти й співпраця таки не вистачальні. І тому для закріплення зв'язків, для обговорення цілого ряду питань, що стоять однаково перед обома організаціями та для знайдення спільного шляху для плянованої їхньої реалізації, до Торонта виїхали з Америки три представниці Головної Управи УЗХ на конференцію УНО й братніх організацій Канади та ОДВУ й братніх організацій Америки. Конференція відбулася в Торонті в Домі УНО в днях 1-го й 2-го січня 1954 р., де крім спільної конференції всіх організацій, відбулася осібна конференція представниць ГУ УЗХ та ЦУ ОУК. Від Головної Управи УЗХ брали участь у конференції Павлина Різник із Ню Йорку, Міра Повх із Рачестер, Н. Й. і Володимира Кавка з Клівленд, О., — а від Центральної Управи ОУК Степанія Савчук із Торонто, Степанія Бубнюк із Вінніпеґу та Ольга Заяць, Т. Грай і Софія Проців із Торонта. Жіноча конференція проходила в дружній атмосфері й по коротких звітах про працю обох організацій весь час присвячено завданням, що їх до зреалізування мають обі організації в теперішньому й в будуччині. Вислід нарад завершено в спеціяльній резолюції.

Павлина Різник.

КОНФЕРЕНЦІЯ ДЛЯ ПІДГОТОВИ УКРАЇНСЬКОГО ДОВІДНИКА В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

Ню Йорк. — У понеділок 21 грудня 19553, в приміщенні т-ва „Дністер", відбулася нарада представників шести установ, що підтримують задум д-ра Василя Вереша видати друком Український Довідник в Америці англійською мовою для поінформування неукраїнського американського елементу про моральну, інтелектуальну й економічну силу американських українців. Були заступлені такі установи: Український Конґресовий Комітет (дир. Ю. Ревай), Наукове Товариство ім. Шевченка (д-р М. Чубатий), Вільна Українська Академія Наук (д-р С. Демидчук), Український Технічно-Господарський Інститут (д-р Е. Жарський), „Самопоміч" (інж. Ол. Гладишовський), Шкільна Рада У.К.К. (проф. М. Лисогір). Справу зреферував д-р Вереш, предкладаючи учасникам зміст задуманої книжки та пророблену досі працю у призбиранні матеріялів і відчитуючи при цьому заяви підтримки від Спільної Ради Американської Єдности і деяких українських організацій з-поза ЗДА.

При Доповіднику працюють такі сили, як д-р Е. Жарський (гографія й мінер. багатства України); проф. І. Замша (економія, експорт-імпорт України); проф. М. Лисогір (література-мистецтво); проф. М. Чубатий (історія-населення України).

Ред. В. Мудрий обняв керівництво у призбиранні даних про початки і сучасний стан української іміґрації в ЗДА; проф. В. Дорошенко зладив показчик української преси; д-р Вереш зладив список установ і життєписи провідних осіб на лад американського довідника Who's Who, а д-р Вікентій Шандор і проф. Вол. Січинський подадуть дані про українські організації й громади в решті світу, тобто поза ЗДА.

Усіх розділів має бути 10, включаючи й „Індекс" на кінці.

Дискусія над цими справами виявила прихильний настрій до такого видання й надію на певний успіх в недалекому часі.

С. Д.

ПОВІДОМЛЕННЯ ГУ УЗХ

Головна Управа Українського Золотого Хреста подає до відома усім своїм теперішнім і бувшим членам, що в цьому році Організація Державного Відродження України (ОДВУ) — ідейне жіноцтво якої дало ініціятиву і створило УЗХ, обходитиме 25-літній Ювілей. (УЗХ свій 25-літній Ювілей буде обходити в 1956 р.). З цеї нагоди виданий буде спеціяльний АЛЬМАНАХ, де між іншим поміщена буде історія постання і діяльности Українського Золотого Хреста та поодиноких відділів.

Просимо всі відділи УЗХ, які перервали свою діяльність, подати короткі звіти про свою минулу і можливо теперішню працю, як також вислати фотографії з відбутих імпрез, управ чи членства. Всі діючі відділи повідомляється про це спеціяльними обіжниками й листами. Звіти та фотографії висилати якнайскорше на адресу: Ukrainian Gold Cross, P. O. Box 4, Cooper Sta., New York, N. Y.

Всі неактивні відділи УЗХ, що хотіли б відновити свою діяльність, просимо звернутися до Головної Управи УЗХ за вказівками, статутом і чартером, а також можемо вислати на збори нашу представницю Г. У. УЗХ.

За Головну Управу УЗХ:

Анна Гладун,
Павлина Різник,
Анна Левкут,
д-р Галина Лащенко.

ЩАДІТЬ У ЛЕГКИЙ СПОСІБ... КУПУЙТЕ СВОЇ БОНДИ ЩАДІТЬ У ЛЕГКИЙ

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

НЮ ЙОРК, Н. Й.—Т-во „Свобода", відд. 194, повідомляє членів, що в суботу, 30. січня, відбудуться річні загальні збори в домівці Т-ва 12 Ст. Маркс Пл. о год. 6-ій веч. На зборах будуть звіти управи, контр. комісії, вибір нових урядників, відпоручників до Об'єднаних Організацій м. Ню Йорку та до ЗУАДК, справа 35-літнього ювілею Т-ва та придбання нових членів УНСоюзові. Управа Товариства сподіється, що в цьому ювілейному році нашого Товариства загал членів буде брати живішу як досі участь в його діяльности, а зокрема, що всі члени візьмуть участь у загальних зборах. — Управа.

ПРОВІДЕНС, Р. АЙ. — Місячні збори Сестр. Любов, відд. 177, відбудуться в неділю, 31. січня, о год. 2-ій попол., при 10 Ward Republican Club, ріг Патерс Ев. і Овшен. Проситься всіх членів прийти на збори, бо є важні справи до полагодження і буде вибір делеґата на 23. конвенцію УНС. — І. Лаба, секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. — Заряд Бр. св. Богородиці, відд. 33, повідомляє, що річні збори відбудуться в неділю, 31. січня, о год. 6. веч., в церковній залі при 92-ій і Avalon. Проситься всіх прибути на ці збори, бо буде вибір урядників на рік 1954. — З. Оріх, секр.

Вступайте в члени У. Н. С.

Посмертні Згадки

ІВАН ТАТАРИН, довголітній член Бр. св. Стефана, відд. 221 УНСоюзу в Шікаґо, Ілл., помер 1. січня 1954 р. в 68 році життя. Покійний походив зі села Угольна, повіт Стрий, Зах. Україна. Полишив в смутку дружину Анастазію, двох синів, дочку та вісім внуків. Похорон відбувся 4 січня з греко-кат. церкви св. Николая на цвинтар св. Николая. — В. Й. П.!

Т. Шпікула, секр.

ПЕТРО ЯЦІВ, член Т-ва ім. І. Франка, відд. 253 УНС в Лудлові, Масс., помер по короткій недузі 11. січня 1954 р. Покійний народився 1892 р. в Верчанах, пов. Стрий, Зах. Україна і перед 40 роками приїхав до Америки. Покійний був працьовитою і чесною людиною та основником місцевого відділу і парафії. Полишив в смутку дружину Марію, дочки Катерину, Анну, Софію, Стефанію і вісім внуків. Похорон відбувся 14. січня цр. — В. Й. П.!

П. Павлів, предс.

Ділимося сумною вісткою з громадянством, бувшими вояками українських Визвольних Змагань, з учительською громадою та громадою з Синевідська Вижнього, що бувший старшина У.Г.А., ґімназіяльний професор, директор малої духовної семинарії у Львові, директор таборової ґімназії в Ашафенбурґу

бл. п. ІВАН БАРАН

по прийнятті Найсв. Тайн, упокоївся в Бозі дня 25. січня 1954 року.

Панахиди відбудуться в середу, 27. січня, четвер, 28. січня, в п'ятницю, 29. січня о год. 8-ій ввечорі в похоронному заведенні Петра Яреми при 7-ій вулиці в Ню Йорку.

Похорони відбудуться в суботу, 30. січня, о год. 9-ій рано з похоронного заведення до греко-катол. Церкви св. Юра при 7-ій вул. в Ню Йорку.

В жалобі й смутку остають
дружина СТЕПАНІЯ з Левинських БАРАНОВА
та кузини ОСИП, ОСТАП, МИХАЙЛО.

ПОВІДОМЛЕННЯ

Повідомляється Шановних Членів, що

РІЧНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

— відбудуться —

в суботу, 30-го січня 1954 р.

о годині 7-ій вечора в домівці ООЧСУ ч. 123, 2 Евеню в Ню Йорку

З ТАКИМ ПОРЯДКОМ НАРАД:

1. Відкриття Загальних Зборів
2. Вибір Президії Загальних Зборів
3. Схвалення порядку нарад
4. Покликання Комісії Матки
5. Відчитання протоколу з попередніх Загальних Зборів
6. Звіти уступаючої Управи та Контрольної Комісії
7. Запити й дискуся над звітами
8. Уділення абсолюторії уступаючої Управи
9. Вибір нової Управи і Контрольної Комісії
10. Вибір делеґатів на Конвенцію ООЧСУ
11. Внески, побажання
12. Закриття.

Ваша присутність на Загальних Зборах є обов'язкова.

Управа 2-го Відділу ООЧСУ в Ню Йорку.

В кожній українській хаті повинен знаходитися часопис „Свобода"!

СОЮЗ УКРАЇНСЬКИХ КРЕСЛЯРІВ в ЗДА

подає до відома нашого громадянства, що

ДНЯ 29-го СІЧНЯ 1954, П'ЯТНИЦЯ

год. 7. веч. в домівці „Провидіння", 211 Е. 6. вул. Ню Йорк першою лекцією

п. ВОЛОДИМИРА ГРИНЬОХА

п. з.:

„Апарати до відчищування повітря від порохів",

розпочинається цикль фахових технічних викладів призначених для поглиблення технічного знання всіх, хто працює в техніці або хто вчиться технічного фаху, як: інженери, технічні креслярі, студенти, специ від читання техн. рисунків, „леаутмени", машинові „оперейтори", зварювачі і інші.

П. В. Гриньох є технічним креслярем і в своїх викладах буде подавати слухачам всі потрібні вказівки і дані, які відносяться до конструкції асемблі і деталів „даст колекторів", їх матеріял, спосіб ділання і применення в індустрії.

Всі вище згадані особи щиро запрошується!

ВСТУП ВІЛЬНИЙ!

Т. У. Союзу Українських Креслярів в ЗДА.

ТАРЗАН, ч. 3219. Звіт.

THE FROGMEN FORMED A LINE FACING THE CHIEF, A SHORT, POWERFUL INDIVIDUAL SEATED ON THE VERANDA OF A LARGE HUT. THE GROUP-LEADER INDICATED THE WHITE MEN AND GAVE WHAT TARZAN CONCLUDED WAS A REPORT OF THEIR CAPTURE.

3219

AS THE LEADER FINISHED, THE CHIEF LIFTED A HUGE, WEBBED PAW AND CROAKED A BRIEF ORDER.

THE GUARDS SWUNG THEIR MOUNTS TO THE LADDER OF A HUT. "PUKWA TOK!" CROAKED TARZAN'S GUARD, POINTING TO THE LADDER.

Жаболюди вишикувались перед ватажком, присадкуватим, владного вигляду типом, що сидів на ґанку великої халупи. Провідник групи показав на білих людей і, як Тарзан це зрозумів, склав звіт про їхнє схоплення.

Коли провідник скінчив, ватажок підніс велику перетинчасту лапу і прокумкав короткий наказ.

Вартівники скерували свої „коні" до драбини при халупі, — Пюве ток — прокумкав Тарзанів вартівник, вказуючи на драбину.